

MSM-id ja transinimesed Eestis: probleemid ja vajadused seoses HIViga

Maksym Kasianczuk

Eesti HIV-positiivsete võrgustik
Ukraina Teaduste Akadeemia Sotsioloogiatstituut

17.05.2024

Taust

- Eesti LGBT-inimesi käsitlevat teaduskirjandust on väga piiratud hulk [Rüütel et al. 2018]
- Eestis hakkas HIV levima 1988. aastal ehk 36 a tagasi [Terviseamet]
- MSM-idele pakub riik tasuta HIV-testimist, kondoomi ja libesteid, ARV-ravi (ainult HIV-positiivsetele), osaliselt kompenseerib PrEP-i (ainult HIV-negatiivsetele)

Metoodika

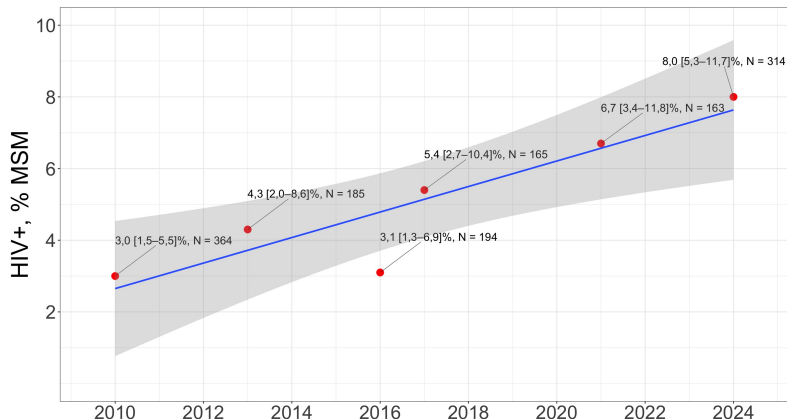
Uuringu eesmärk

Hinnata olemasolevate teenuste (nagu HIV-testimine ja kokkupuute-eelne profülaktika) kättesaadavust ja vastuvõetavust, tuvastada MSM-ide ja transinimeste seksuaaltervise, häbimärgistamise ja diskrimineerimisega seotud vajadused

- Uuringu välietapp kestis 2023. a detsembrist kuni 2024. a veebruarini
- Koguti 314 ankeeti nii interneti kaudu kui ka EHPV kontorites
- Valim: 18+ a, enese identifitseerimine MSM-i, homo-, bi- või transinimesena
- Eesti, vene või inglise keeles

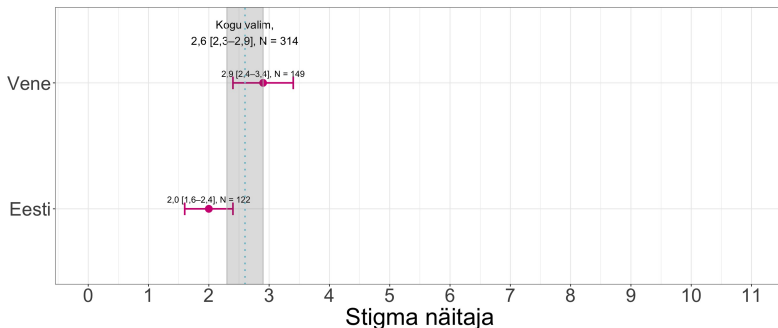
Uuringu tegi LGBTQ-kogukond ise ja seetõttu oli rohkem vastajaid, suurem territoorium ning kogu protsess palju-palju kiirem kui eelmistel uuringutel

HIV on GBT-inimeste jaoks jätkuvalt aktuaalne

Joonis: HIV-i levimus MSM-ide hulgas Eestis [Rüütel et al. 2022, Kasianczuk et al. 2024]: riigipoliitika “*anname kondoomi ja unustame ära*” ei tööta

Probleemid ja vajadused (1): stigma

Joonis: Eesti MSM-ide ja transinimeste eri suhtluskeeltega kogukondade sugulise sätumusega seotud välise häbimärgistamise näitaja

- Ei julge pöörduda tervishoiuasutusse: **28%** (19% eesti- ja 34% vene k kõnelevaid)
- On kuulnud, kuidas tervishoiutöötajad neid taga räägivad **15%** (9% ja 19%)

Probleemid ja vajadused (2): PrEP-i kättesaadavus

Eestis on ~ 10 tuh MSM-i [Kasianczuk et al. 2023], aga neist ainult 236 kasutasid 2023. a PrEP-i [Tervisekassa]

- PrEP-i kättesaamiseks: medikaliseeritud protseduur (perearst $\implies$ infektsionist $\implies$ apteek) [LTKH]
- PrEP-i hind: Eestis retsepti ja soodustusega €27 (täishind €51) [Raviminfo], Indiast retseptita €15–20

Ainult 29% HIV-negatiivseid MSM-e on valmis Eesti PrEP-i programmis osalema kehtivate piirangute tingimustes

Probleemid ja vajadused (3): chemsex

(Psühhoaktiivsete) ainete tarvitamine suguühete eel või ajal

- Kõige populaarsemad viimase 6 kuu jooksul kasutatud ained on: poppers — 37%, Viagra või muud ereksiooniravimid — 22%, kanep (hašiš, „pops“, „savu“) — 20% ja ecstasy (MDMA) — 11%
- Viagrat tarvitasid tihemini eestikeelsed MSM-id: 29% vs 15% venekeelsete seas
- 3 või rohkem ainet tarvitasid chemsex'i ajal 26% chemsex'i harrastajatest. Kõige populaarsem kombinatsioon oli poppers + Viagra + kanep või kokaiin

Järeldused

- Esimene kord, mil Eesti LGBT-kogukond on ise läbi viinud rahvaterviseuuringu
- Varasemad ja uued andmed näitavad, et HIVi levimus MSM-ide ja transinimeste hulgas kasvab
- Riigi pakutavad teenused ei vasta praegustele probleemidele ja vajadustele
- Lähenedamine HIV-epideemiale MSM-ide hulgas peab olema väga kompleksne ja võtma arvesse olemasolevaid, sh keelega seotud probleeme

Täisraport

Tänan!

`maxim.kasianczuk@gmail.com`

Viited (1)

- HIV in Estonia: Situation, prevention, treatment, and care: Narrative report for GARPR 2015. — Geneva, 2015
- **Kasianczuk M, Rüütel K, Lõhmus L.** MSM Population Size Estimation in Estonia: Research report. — Tallinn, 2023
- **Kasianczuk M. et al.** MSM and Trans People in Estonia: Population Size, Internal Homophobia, Involvement in HIV Programs and Satisfaction with Them / M. Kasianczuk, K. Dumchev, L. Alijev, S. Kulbaev, L. Andrijauskas, G. Kuznetsov, P. Ulmanis. — Tallinn, 2024
- **Rüütel K, Chikhladze S, Kasianczuk M.** Assessment of strategic information on men who have sex with men and trans people in Estonia. — Tallinn, 2018

Viited (2)

- **Rüütel K, Epštein J, Kaur E.** HIV-nakkuse ja kaasuvate infektsioonide epidemioloogiline olukord Eestis aastatel 2012–2021. — Tallinn, 2022
- **LTKH.**
<https://www.keskhaigla.ee/kliinikud/nakkuskliinik/prep/>
- **Raviminfo.** <https://www.raviminfo.ee/apthkiri.php>
- **Terviseamet.** https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/Nakkushaigused/Haigestumine/nakkush_statistika/hiv-nakkus_1988-2021.pdf
- **Tervisekassa.** <https://www.tervisekassa.ee/muudud-ravimid-diagnoosi-ja-arsti-eriala-loikes>